

**SYTUACJA FINANSOWA
POWSZECHNYCH TOWARZYSTW EMERYTALNYCH
W I POŁOWIE 2018 ROKU**

URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO

WARSZAWA 2018

Departament Funduszy Inwestycyjnych i Funduszy Emerytalnych

Słowa kluczowe: PTE, OFE, KNF, sytuacja finansowa, przychody, koszty, zysk, kapitały,
rentowność, adekwatność kapitałowa

SPIS TREŚCI

SYNTEZA.....	4
KAPITAŁ PODSTAWOWY I AKCJONARIUSZE.....	6
SYTUACJA MAJĄTKOWO-KAPITAŁOWA.....	8
WYPŁACONE DYWIDENDY.....	13
SYTUACJA DOCHODOWA.....	15
ANALIZA WSKAŹNIKOWA.....	19
SPIS WYKRESÓW.....	20
SPIS TABEL.....	20

Synteza

W I połowie 2018 roku funkcjonowało 11 PTE oraz 11 OFE i 8 DFE, przy czym PTE PZU SA zarządzało 2 otwartymi funduszami emerytalnymi i 2 dobrowolnymi funduszami emerytalnymi, w związku z przejęciem od Pekao PTE S.A. zarządzania Pekao Otwartym Funduszem Emerytalnym i Dobrowolnym Funduszem Emerytalnym Pekao. Na koniec czerwca 2018 roku OFE zarządzały aktywami w wysokości 158,1 mld zł oraz posiadały 16 mln członków. Ponadto, PTE zarządzały 8 dobrowolnymi funduszami emerytalnymi o aktywach netto w wysokości 312,2 mln zł.

W 2018 roku wszystkie PTE posiadały zdolność do wypłaty dywidendy z zysku za 2017 rok (spełniały wymogi wynikające z przepisów k.s.h. oraz kryteria wynikające z rekomendacji KNF) i wszystkie podjęły decyzję o jej wypłacie na łączną kwotę 462,7 mln zł.

Na koniec czerwca 2018 roku suma bilansowa wszystkich PTE wyniosła łącznie 2,9 mld zł, co oznacza wzrost o 17,4% w relacji do analogicznego okresu roku poprzedniego. Źródłem wzrostu sumy bilansowej po stronie aktywów był wzrost inwestycji długoterminowych i krótkoterminowych oraz wartości niematerialnych i prawnych a po stronie pasywów wzrost zobowiązań długoterminowych i krótkoterminowych oraz wyniku finansowego.

W aktywach PTE na koniec I półrocza 2018 roku dominowały inwestycje finansowe, których wartość wyniosła 2,3 mld zł co stanowiło 78,9% wartości aktywów. Inwestycje finansowe to przede wszystkim papiery wartościowe wyemitowane przez Skarb Państwa (1,9 mld zł) oraz aktywa pieniężne (304,8 mln zł).

Wszystkie towarzystwa posiadały kapitały własne na poziomie wyższym niż minimalny wymagany przepisami prawa oraz rekomendowany przez KNF. Nadwyżka kapitałów własnych ponad minimalny wymagany kapitał własny we wszystkich PTE wyniosła łącznie 2,2 mld zł, co oznacza, że średnio w PTE kapitał własny był wyższy o prawie 199 mln zł niż wymagana przepisami prawa wartość. Natomiast relacja sumy kapitałów własnych PTE i środków na Funduszu Gwarancyjnym do aktywów netto OFE wynosiła średnio 1,9%, a aktywów płynnych PTE i środków na Funduszu Gwarancyjnym 1,8%.

Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania PTE na koniec czerwca 2018 roku wyniosły 640,3 mln zł i stanowiły 21,8% sumy bilansowej, co oznacza, że kapitały własne stanowiły główne źródło finansowania majątku PTE.

Całkowite przychody PTE na koniec czerwca 2018 roku wyniosły 618,6 mln zł. Najistotniejszy udział w przychodach całkowitych miały przychody z tytułu opłaty za zarządzanie, które wyniosły 407,5 mln zł i stanowiły 65,9% całkowitych przychodów. W porównaniu do analogicznego okresu 2017 roku przychody całkowite wzrosły o 20,2%, głównie z powodu realizacji przychodów z tytułu wypłat z Funduszu Gwarancyjnego, które w analizowanym okresie wyniosły 68,4 mln zł i stanowiły 11,1% udział w całkowitych przychodach PTE.

Całkowite koszty PTE wyniosły 193,9 mln zł i spadły o 23,2% w porównaniu do poprzedniego roku, co głównie było wynikiem niewystąpienia w I półroczu 2018 roku obowiązku wpłat na Fundusz Gwarancyjny w związku ze spadkiem aktywów netto zgromadzonych w OFE. Na poziom kosztów najistotniejszy wpływ miały koszty związane z funkcjonowaniem PTE oraz koszty prowadzenia rejestru członków funduszy, które łącznie wyniosły 119,7 mln zł i stanowiły 61,7% ogółu kosztów PTE.

Zarządzanie dobrowolnymi funduszami emerytalnymi, ze względu na skalę tej działalności, miało marginalne znaczenie dla sytuacji finansowej PTE.

Wynik finansowy netto wyniósł 343,6 mln zł i był wyższy o 62% niż w analogicznym okresie 2017 roku. Wszystkie PTE osiągnęły dodatnie wyniki finansowe.

Średnie wskaźniki rentowności na działalności podstawowej i netto pozostawały nadal na wysokim poziomie, wynoszącym odpowiednio 60,5% i 78,7%. Przeciętne rentowności kapitału własnego (ROE) oraz rentowności aktywów (ROA) towarzystw emerytalnych wynosiły zaś odpowiednio 16,3% i 14,1% (w skali półrocza). W każdym z powyższych przypadków nastąpił wzrost wartości wskaźnika w porównaniu do analogicznego okresu roku poprzedniego.

Kapitał podstawowy i akcjonariusze

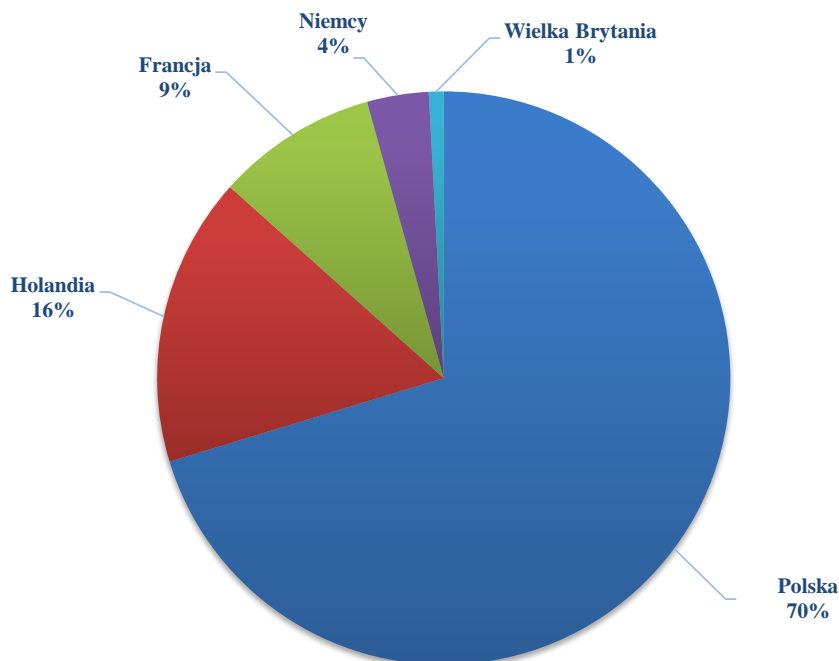
W I połowie 2018 roku funkcjonowało 11 PTE oraz 11 OFE i 8 DFE, przy czym PTE PZU SA zarządzało 2 otwartymi funduszami emerytalnymi i 2 dobrowolnymi funduszami emerytalnymi, w związku z wydaniem przez KNF w dniu 24 kwietnia 2018 roku zezwolenia na przejęcie zarządzania Pekao Otwartym Funduszem Emerytalnym i Dobrowolnym Funduszem Emerytalnym Pekao. Aktywa obu funduszy zostały przekazane przez Pekao PTE S.A. do PTE PZU SA w dniu 19 maja 2018 roku, co oznacza, że Pekao PTE S.A. na koniec czerwca 2018 roku nie zarządzało żadnym funduszem emerytalnym¹.

Wartość kapitału podstawowego sektora PTE to 880,5 mln zł

Na koniec czerwca 2018 roku wartość kapitału podstawowego sektora PTE wyniosła 880,5 mln zł i zmniejszyła się w stosunku do wartości kapitału na koniec czerwca 2017 roku o 70,8 mln zł. Powodem spadku była likwidacja Nordea PTE S.A. w II połowie 2017 roku.

Na koniec czerwca 2018 roku największy udział w strukturze kapitału na rynku PTE mieli akcjonariusze z siedzibą w Polsce (70,3%), w Holandii (16,3%) oraz we Francji (9,1%).

Wykres 1. Kapitał podstawowy PTE według kraju siedziby akcjonariuszy na 30.06.2018 roku

Źródło: PTE, obliczenia własne

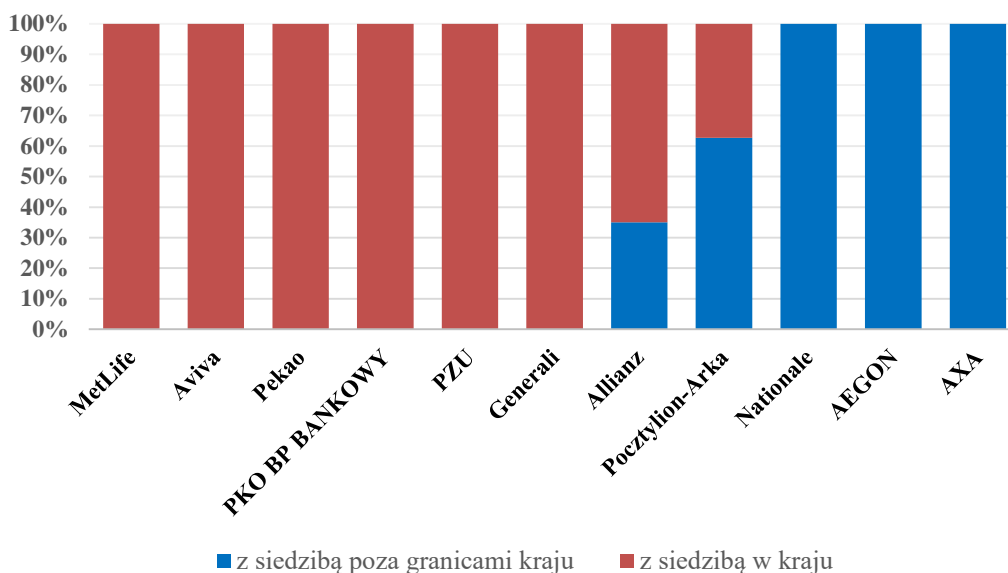
Na koniec czerwca 2018 roku łączna liczba akcjonariuszy PTE wynosiła 16 podmiotów i zmniejszyła się, w porównaniu do analogicznego okresu 2017 roku, o 2 podmioty w związku z likwidacją Nordea PTE S.A. oraz nabyciem 35% akcji Pekao Pioneer PTE S.A. przez Bank Polska Kasa Opieki S.A. od Pioneer Global Asset Management S.p.A. KNF wydała zgodę na nabycie 35% akcji Pekao Pioneer

¹ Dane finansowe Pekao PTE S.A. za pierwsze półrocze 2018 roku zostały uwzględnione w niniejszym opracowaniu.

PTE S.A. przez Bank Polska Kasa Opieki S.A. od Pioneer Global Asset Management S.p.A. w II półroczu 2017 roku. W wyniku tej transakcji Bank Polska Kasa Opieki S.A. stał się jedynym akcjonariuszem Pekao Pioneer PTE S.A. Udziałowcami PTE pozostają głównie zakłady ubezpieczeń oraz banki.

W przypadku 6 powszechnych towarzystw emerytalnych spółki z siedzibą w Polsce dysponowały pełnym udziałem w kapitale podstawowym. Dwa posiadały zarówno polskich, jak i zagranicznych akcjonariuszy, a udział tych ostatnich w kapitale zakładowym wynosił odpowiednio 35% i 62,7%. Na koniec czerwca 2018 roku liczba towarzystw emerytalnych posiadających wyłącznie akcjonariuszy z siedzibą poza granicami kraju wynosiła 3.

Wykres 2. Akcjonariat PTE wg kraju siedziby akcjonariuszy na 30.06.2018 roku

Źródło: PTE, obliczenia własne

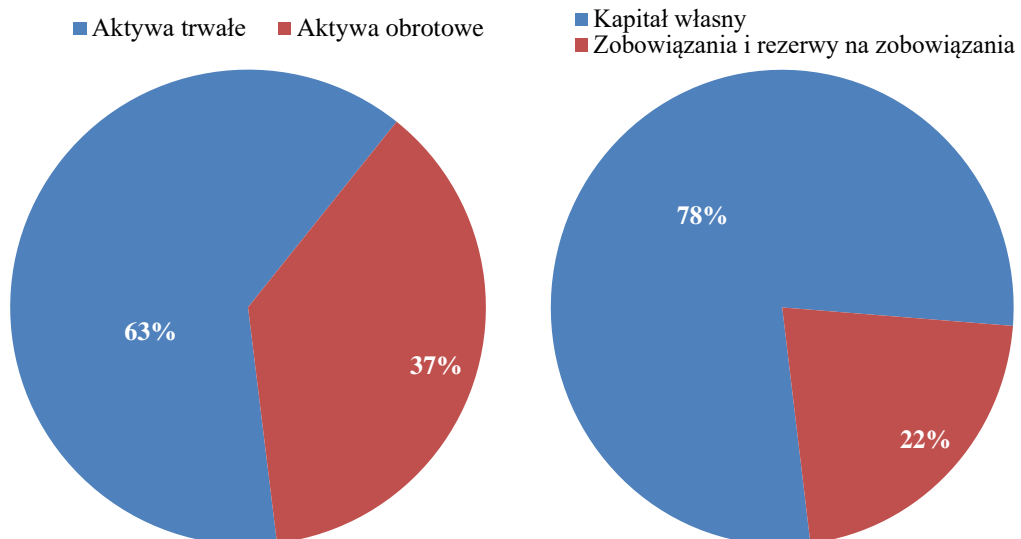
Sytuacja majątkowo-kapitałowa

Na koniec czerwca 2018 roku suma bilansowa wszystkich PTE wyniosła 2,9 mld zł, co oznacza wzrost o 17,4% w relacji do końca czerwca 2017 roku. Źródłem wzrostu sumy bilansowej po stronie aktywów był wzrost inwestycji długoterminowych i krótkoterminowych oraz wartości niematerialnych i prawnych, a po stronie pasywów wzrost zobowiązań długoterminowych i krótkoterminowych oraz wyniku finansowego.

Relacja wartości aktywów PTE do wartości aktywów netto zarządzanych OFE wynosi 1,9%

Relacja łącznej wartości aktywów PTE do wartości aktywów netto wszystkich OFE wzrosła w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego i wyniosła 1,9% (na koniec czerwca 2017 roku relacja ta wynosiła 1,4%). Wartość aktywów netto OFE i DFE, którymi zarządzały towarzystwa emerytalne na koniec czerwca 2018 roku wyniosła odpowiednio 158,1 mld zł oraz 0,3 mld zł (odpowiednio spadek o 26,1 mld zł i wzrost o 0,1 mld zł w porównaniu do końca czerwca 2017 roku).

Wykres 3. Struktura aktywów i pasywów PTE na dzień 30.06.2018 roku

Źródło: PTE, obliczenia własne

Majątek PTE jest głównie finansowany kapitałami własnymi

Na koniec czerwca 2018 roku wartość aktywów trwałych będących w posiadaniu PTE przewyższała wartość aktywów obrotowych, co pozostaje niezmiennie od 2008 roku. Analiza źródeł finansowania majątku PTE wskazuje, że podmioty te charakteryzują się niskim zadłużeniem, a majątek PTE finansowany jest w przeważającej mierze z kapitałów własnych, których udział wyniósł 78,2% sumy bilansowej. Wartość zobowiązań i rezerw na zobowiązania wyniosła 640,3 mln zł i stanowiła 21,8% sumy bilansowej.

Strukturę aktywów powszechnych towarzystw emerytalnych charakteryzuje dominujący udział inwestycji finansowych, które obejmują długoterminowe i krótkoterminowe aktywa finansowe, w tym również środki pieniężne. Z uwagi na szczególnie charakter działalności PTE ustawodawca wprowadził istotne ograniczenia lokacyjne dla tych podmiotów. Zgodnie z przepisem art. 50 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych, PTE nie może:

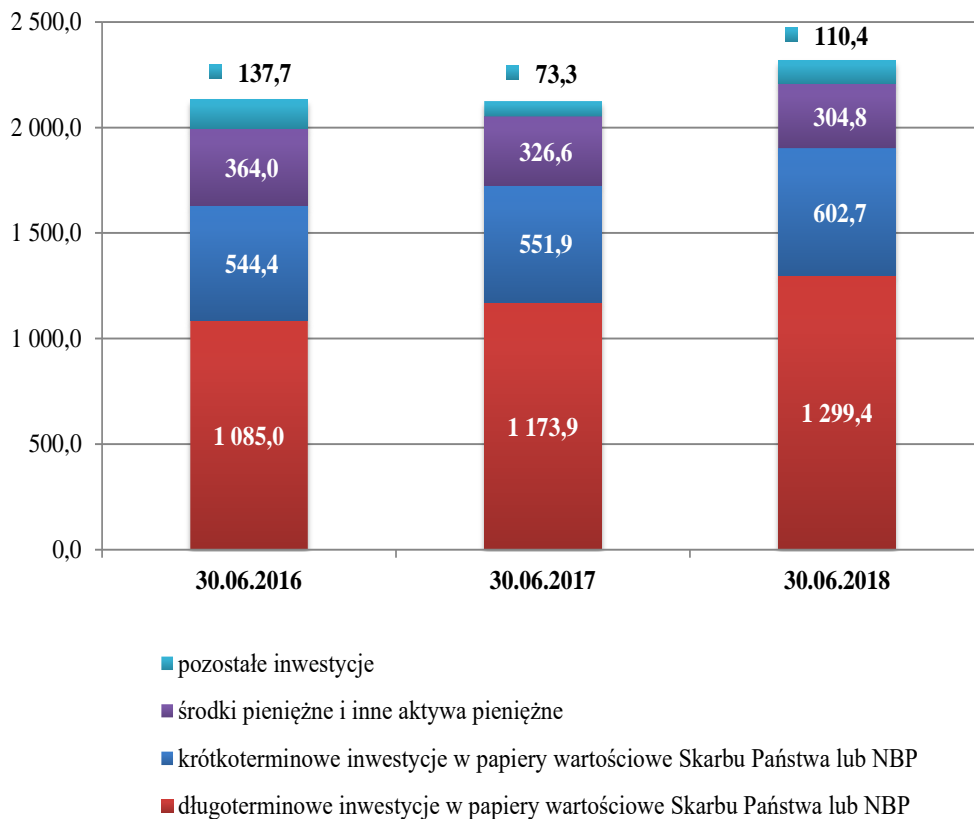
- 1) nabywać lub obejmować udziałów, akcji albo innych papierów wartościowych, jednostek uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych lub tytułów uczestnictwa emitowanych przez instytucje wspólnego inwestowania mające siedzibę za granicą ani uczestniczyć w spółkach niemających osobowości prawnej;
- 2) udzielać pożyczek, gwarancji i poręczeń, z wyjątkiem pożyczek z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych;
- 3) zaciągać pożyczek i kredytów, w tym także dokonywać emisji obligacji, jeżeli wysokość zobowiązań towarzystwa z tego tytułu przekroczy łącznie 20% wartości kapitałów własnych.

Powyższego przepisu nie stosuje się do:

- 1) papierów wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa lub Narodowy Bank Polski;
- 2) obligacji, bankowych papierów wartościowych lub listów zastawnych, emitowanych przez Bank Gospodarstwa Krajowego;
- 3) udziałów lub akcji:
 - a) w spółce prowadzącej rejestr członków funduszu zarządzanego przez dane towarzystwo,
 - b) w spółce rozliczającej transakcje zawierane na rynku kapitałowym w ilości niepowodującej powstania stosunku dominacji w rozumieniu ustawy o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych.

Wartość inwestycji finansowych PTE wyniosła 2,3 mld zł (tj. 78,9% wartości aktywów). Inwestycje finansowe to przede wszystkim papiery wartościowe wyemitowane przez Skarb Państwa, których wartość wyniosła 1,9 mld zł, co stanowiło 64,8% sumy bilansowej oraz aktywa pieniężne wynoszące 304,8 mln zł (10,4% sumy bilansowej). Towarzystwa nie posiadały udziałów lub akcji w spółkach prowadzących rejestr członków funduszu lub rozliczających transakcje na rynku kapitałowym.

Wykres 4. Inwestycje PTE (w mln zł)

Źródło: PTE, obliczenia własne

W analizowanym okresie wartość inwestycji długoterminowych i krótkoterminowych wyniosła odpowiednio 1,3 mld zł i 1 mld zł. W porównaniu do analogicznego okresu 2017 roku, inwestycje długoterminowe i krótkoterminowe wzrosły zatem odpowiednio o 21,8% i 8,1%. Na koniec czerwca 2018 roku udział inwestycji długoterminowych w aktywach wyniósł 44,3%, a inwestycji krótkoterminowych 34,7%.

Tabela 1. Udział inwestycji w aktywach PTE

Data	Udział inwestycji ogółem w aktywach PTE	Udział krótkoterminowych aktywów finansowych i środków pieniężnych w aktywach PTE
30.06.2016	82,9%	40,7%
30.06.2017	85,0%	37,7%
30.06.2018	78,9%	34,7%

* iloraz zagregowanej pozycji bilansowej wszystkich PTE i ich sumy aktywów

Źródło: PTE, obliczenia własne

Znaczącą część aktywów PTE stanowią wartości niematerialne i prawne oraz rozliczenia międzyokresowe

Na koniec czerwca 2018 roku wartości niematerialne i prawne oraz długoterminowe i krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe (RMK) stanowiły nadal istotną część aktywów z udziałami wynoszącymi odpowiednio 10,6% i 7,8% sumy bilansowej. Wartość tych pierwszych wyniosła 312,4 mln zł, zaś wartość długoterminowych i krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych odpowiednio 225,7 mln zł

i 3,5 mln zł. Dominujący udział w RMK miały rozliczane w czasie koszty akwizycji poniesione w okresach, kiedy akwizycja do OFE nie była jeszcze zakazana. W I połowie 2018 koszty akwizycji były rozliczane w czasie przez pięć powszechnych towarzystw emerytalnych.

Udział wartości niematerialnych i prawnych w aktywach wzrósł w relacji do czerwca 2017 roku o 6,6 p. proc. i wyniósł 10,6% wartości aktywów.

Analiza zmian wartości aktywów PTE w ciągu ostatnich dwunastu miesięcy wskazuje na 21,8% wzrost aktywów trwałych spowodowany wzrostem długoterminowych inwestycji finansowych oraz wartości niematerialnych i prawnych. W tym samym okresie nastąpił również wzrost aktywów obrotowych o 10,6%.

Aktywa trwałe oraz aktywa obrotowe PTE wzrosły odpowiednio o 21,8% i 10,6%

Tabela 2. Wybrane pozycje aktywów PTE (w mln zł)

Pozycja aktywów	30.06.2016	30.06.2017	30.06.2018	udział na 30.06.2018	zmiana 30.06.2018 / 30.06.2017
SUMA BILANSOWA	2 569,6	2 501,0	2 935,3	100,0%	17,4%
Aktywa trwałe	1 455,0	1 510,9	1 839,9	62,7%	21,8%
Długoterminowe inwestycje finansowe	1 085,0	1 183,9	1 299,4	44,3%	9,7%
Długoterminowe RMK	254,4	222,0	225,7	7,7%	1,7%
Wartości niematerialne i prawne	110,6	101,3	312,4	10,6%	208,4%
Pozostałe aktywa trwałe	5,0	3,7	2,4	0,1%	-35,1%
Aktywa obrotowe	1 114,6	990,0	1 095,4	37,3%	10,6%
Inwestycje krótkoterminowe, w tym:	1 046,1	941,7	1 018,0	34,7%	8,1%
<i>krótkoterminowe aktywa finansowe</i>	<i>682,1</i>	<i>615,1</i>	<i>713,2</i>	<i>24,3%</i>	<i>15,9%</i>
<i>środki pieniężne i inne aktywa pieniężne</i>	<i>364,0</i>	<i>326,6</i>	<i>304,8</i>	<i>10,4%</i>	<i>-6,7%</i>
Krótkoterminowe RMK	4,3	3,7	3,5	0,1%	-4,9%
Pozostałe aktywa obrotowe	64,2	44,6	73,9	2,5%	65,7%

Źródło: PTE

Na koniec czerwca 2018 roku wszystkie towarzystwa posiadały kapitały własne na poziomie wyższym niż wymagany przepisami prawa. Zgodnie z przepisem art. 33 ust. 1 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych, powszechne towarzystwo emerytalne ma obowiązek utrzymywania kapitałów własnych na poziomie nie niższym niż jedna druga minimalnego kapitału zakładowego, który wynosi równowartość w złotych 5 mln euro, wyliczaną według średniego kursu walut obcych NBP, obowiązującego w dniu sporządzenia statutu PTE.

Wszystkie PTE spełniały wymogi kapitałowe określone przepisami prawa

Od kwietnia 2003 roku nie wystąpiła również sytuacja, w której kapitały własne któregośkolwiek z powszechnych towarzystw emerytalnych spadłyby poniżej poziomu wymaganego przepisami ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych.

Zgodnie z przepisem §23 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia w sprawie obowiązków informacyjnych funduszy emerytalnych, PTE ma obowiązek poinformować organ

nadzoru o obniżeniu wysokości kapitałów własnych poniżej 2/3 minimalnego kapitału zakładowego. W analizowanym okresie nie zaszły okoliczności uzasadniające realizację tego obowiązku informacyjnego.

Tabela 3. Wybrane pozycje pasywów PTE (w mln zł)

Pozycja pasywów	30.06.2016	30.06.2017	30.06.2018	udział na 30.06.2018	zmiana 30.06.2018 / 30.06.2017
SUMA PASYWÓW	2 569,6	2 501,0	2 935,3	100,0%	17,4%
Kapitał własny	2 189,4	2 236,3	2 295,0	78,2%	2,6%
Kapitał podstawowy	996,3	951,3	880,5	30,0%	-7,4%
Kapitał zapasowy	802,9	796,2	828,7	28,2%	4,1%
Zysk (strata) z lat ubiegłych	0,0	93,0	0,0	0,0%	-100,0%
Zysk (strata) z roku bieżącego	215,9	212,1	343,6	11,7%	62,0%
Pozostałe kapitały własne	174,3	183,7	242,2	8,3%	31,9%
Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania	380,2	264,7	640,3	21,8%	141,9%
Rozliczenia międzyokresowe	19,0	19,2	17,6	0,6%	-8,6%

Źródło: PTE, obliczenia własne

W analizowanym okresie działalność statutowa powszechnych towarzystw emerytalnych była finansowana w głównej mierze kapitałem własnym. Udział kapitałów własnych w sumie bilansowej na koniec czerwca 2018 roku stanowił 78,2%. Rok wcześniej relacja ta wyniosła 90,3%. W porównaniu z końcem czerwca poprzedniego roku obserwowany jest 2,6% wzrost kapitałów własnych przy jednoczesnym zmniejszeniu udziału kapitałów własnych w sumie bilansowej co jest związane ze zmianą struktury pasywów spowodowaną wzrostem zobowiązań i rezerw na zobowiązania.

**Zobowiązania
i rezerwy na
zobowiązania PTE
stanowiły blisko 22%
sumy bilansowej**

Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania PTE na koniec czerwca 2018 roku wyniosły 640,3 mln zł (21,8% sumy bilansowej). Wartość tej pozycji wzrosła w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego o 141,9%.

Łączna wartość pozycji bilansowej rozliczenia międzyokresowe bierne wszystkich PTE wyniosła 17,6 mln zł, co stanowiło 0,6% sumy bilansowej. PTE dokonywały biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów w wysokości prawdopodobnych zobowiązań przypadających na bieżący okres sprawozdawczy, które dotyczą w szczególności kosztów związanych z zarządzaniem OFE, kosztów wysyłki informacji rocznej do członków OFE, a także przewidywanych premii i nagród dla pracowników i członków zarządu.

Wyplacone dywidendy

Wysokość dywidendy możliwej do wypłaty przez powszechne towarzystwo emerytalne działające w formie spółki akcyjnej jest uzależniona od spełnienia warunków określonych w kodeksie spółek handlowych. Zgodnie z przepisem art. 348 k.s.h. kwota przeznaczona do podziału między akcjonariuszy nie może przekraczać zysku za ostatni rok obrotowy, powiększonego o niepodzielone zyski z lat ubiegłych oraz o kwoty przeniesione z utworzonych z zysku kapitałów zapasowego i rezerwowych, które mogą być przeznaczone na wypłatę dywidendy. Kwotę tę należy pomniejszyć o niepokryte straty, akcje własne oraz o kwoty, które zgodnie z przepisami lub statutem powinny być przekazane z zysku za ostatni rok obrotowy na kapitał zapasowy lub rezerwy. Dodatkowo spółka akcyjna ma obowiązek, wynikający z art. 396 k.s.h., przekazywania co najmniej 8% zysku za dany rok obrotowy na kapitał zapasowy, dopóki kapitał ten nie osiągnie co najmniej jednej trzeciej kapitału zakładowego. Dywidenda może być zatem wypłacona przez podmioty, które pokryły straty z lat ubiegłych lub ich walne zgromadzenie akcjonariuszy podjęło uchwałę o sposobie pokrycia straty z lat ubiegłych.

Na koniec czerwca 2018 roku wszystkie powszechne towarzystwa emerytalne posiadały zdolność do wypłaty dywidendy (spełniały wymogi wynikające z przepisów k.s.h.) oraz wszystkie PTE podjęły decyzję o jej wypłacie na łączną kwotę 462,7 mln zł.

Relacja wypłaconych przez PTE dywidend do wyników netto wypracowanych w 2017 roku przez wszystkie PTE wynosiła 99,6% (w 2017 roku wskaźnik ten wynosił 73,5%).

W 2018 roku 11 PTE wypłaciło dywidendy na kwotę 462,7 mln zł

Tabela 4. Wskaźniki dotyczące dywidendy PTE

Rok wypłaty dywidendy	PTE wypłacające dywidendę		Wszystkie PTE	
	dywidenda/kapitał własny na koniec roku poprzedniego	dywidenda/wynik netto z roku poprzedniego	dywidenda/kapitał własny na koniec roku poprzedniego	dywidenda/wynik netto z roku poprzedniego
2006	28,1%	86,8%	18,0%	75,3%
2007	34,4%	97,0%	22,1%	81,5%
2008	35,4%	92,6%	21,6%	76,2%
2009	33,2%	91,0%	19,8%	82,7%
2010	24,6%	101,0%	15,2%	64,0%
2011	35,3%	147,1%	25,5%	147,0%
2012	18,2%	54,2%	9,1%	46,6%
2013	16,3%	61,0%	9,1%	46,1%
2014	33,3%	153,5%	29,8%	289,8%
2015	41,0%	134,6%	41,0%	134,6%
2016	19,7%	100,4%	19,7%	100,4%
2017	15,2%	96,2%	12,5%	73,5%
2018	19,2%	99,6%	19,2%	99,6%

Dywidenda przeznaczona do wypłaty w 2018 roku przez PTE stanowiła 99,6% ich zysków z roku 2017

Wskaźniki wyliczone na podstawie wartości pozycji zagregowanych na poziomie całego rynku

Źródło: PTE, obliczenia własne

W grudniu 2017 roku Komisja Nadzoru Finansowego skierowała do wszystkich PTE rekomendację dotyczącą wypłaty dywidendy w 2018 roku. Komisja Nadzoru Finansowego formułując niniejszą rekomendację wzięła pod uwagę konieczność zachowania prawidłowego funkcjonowania nadzorowanych przez Komisję Nadzoru Finansowego podmiotów rynku emerytalnego w obowiązujących uwarunkowaniach prawnych oraz zachowania bezpieczeństwa i stabilności tego rynku będących podstawą zaufania ubezpieczonych do tego rynku i całego systemu emerytalnego. Komisja formułując niniejszą rekomendację uwzględniła również istnienie niepewności, co do kierunku zmian systemowych związanych z planami przebudowy kapitałowej części systemu emerytalnego, które mogą istotnie zmienić warunki funkcjonowania PTE.

Komisja Nadzoru Finansowego w szczególności zarekomendowała, aby wypłacona w 2018 roku kwota dywidendy pozwalała na zachowanie przez towarzystwo emerytalne wartości kapitału własnego i wartości aktywów płynnych, powiększonych o wartość środków Funduszu Gwarancyjnego przypadającą na towarzystwo na poziomie nie niższym niż 1,25% WAN OFE, w perspektywie co najmniej 1 roku od daty zatwierdzenia przez walne zgromadzenie sprawozdania finansowego towarzystwa emerytalnego za 2017 rok. Dodatkowo Komisja Nadzoru Finansowego zarekomendowała, aby wartość dywidendy nie przekroczyła poziomu 100% zysku osiągniętego w 2017 roku.

Po podjęciu decyzji o wypłacie dywidendy w I połowie 2018 roku we wszystkich PTE wskaźniki pokrycia WAN OFE kapitałem własnym lub środkami płynnymi powiększonymi o środki w Funduszu Gwarancyjnym kształtowały się powyżej rekomendowanej przez organ nadzoru wartości 1,25% i wyniosły średnio odpowiednio 1,91% i 1,79%.

Sytuacja dochodowa

Powszechne towarzystwa emerytalne uzyskują przychody z działalności podstawowej głównie z 3 tytułów:

- a) opłat za zarządzanie uzależnionych od wartości aktywów funduszu,
- b) opłat od składek wnoszonych do funduszu,
- c) wynagrodzenia premiewego uzależnionego od stopy zwrotu zarządzanego OFE osiągniętej w okresie 3 lat.

Na koniec czerwca 2018 roku całkowite przychody PTE wyniosły 618,6 mln zł, co oznacza wzrost o 20,2% w porównaniu do analogicznego okresu 2017 roku. Całkowite koszty PTE, które wyniosły 193,9 mln zł, spadły z kolei o 23,2% w porównaniu do poprzedniego roku. Wzrost przychodów PTE w analizowanym okresie to głównie wynik realizacji przychodów z tytułu wypłat z Funduszu Gwarancyjnego, które w analizowanym okresie wyniosły 68,4 mln zł i stanowiły 11,1% udział w całkowitych przychodach PTE.

Całkowite przychody PTE wzrosły r/r o 20% osiągając poziom 617,8 mln zł

W I półroczu 2018 roku nastąpił spadek kosztów całkowitych, który wynikał z niewystąpienia obowiązku wpłat na Fundusz Gwarancyjny. Powyższe zmiany w wysokości osiągniętych przychodów i poniesionych kosztów związanych z rozliczeniami z Funduszem Gwarancyjnym spowodowane były bezpośrednio spadkiem aktywów netto zgromadzonych w OFE.

W konsekwencji powyższych czynników łączny wynik finansowy netto, jaki PTE osiągnęły w I połowie 2018 roku, był wyższy o 62% od wyniku za analogiczny okres 2017 roku i wyniósł 343,6 mln zł. Zysk netto we wszystkich PTE był dodatni, a najwyższy wynik osiągnęły PTE zarządzające największymi OFE. Udział dwóch PTE o najwyższych wynikach finansowych w wyniku finansowym całego sektora stanowił blisko 46%.

Przychody z tytułu pobranej przez PTE opłaty za zarządzanie wyniosły 407,5 mln zł i kształtowały się na poziomie zbliżonych do analogicznego okresu ubiegłego roku (wzrost o 0,5%). Przychody te stanowiły ok. 2/3 przychodów całkowitych PTE.

Przychody z tytułu opłat od składki, które wyniosły 27,4 mln zł, co odpowiadało 4,4% przychodów całkowitych, wzrosły o 1,8% w porównaniu do I połowy 2017 roku. Począwszy od lipca 2014 roku do OFE trafiają jedynie składki członków, którzy złożyli stosowne oświadczenia, co przy równoczesnym obniżeniu maksymalnego ustawowego poziomu tej opłaty, spowodowało jej zmarginalizowanie jako źródła przychodów PTE.

Tabela 5. Wybrane pozycje rachunku zysków i strat PTE (w mln zł)

Pozycja rachunku zysków i strat	I poł. 2016	I poł. 2017	I poł. 2018	udział na I poł. 2018	zmiana I poł. 2018/I poł. 2017
Całkowite przychody PTE	473,0	514,6	618,6	100,0%	20,2%
Przychody związane z zarządzaniem OFE, w tym:	440,7	484,5	559,5	90,4%	15,5%
<i>Przychody z opłat od składki</i>	25,6	26,9	27,4	4,4%	1,8%
<i>Przychody z opłaty za zarządzanie</i>	340,5	405,4	407,5	65,9%	0,5%
<i>Przychody z wykorzystania rachunku rezerwowego</i>	25,1	24,9	28,8	4,7%	16,0%
<i>Przychody z wypłat z Funduszu Gwarancyjnego</i>	27,2	0,0	68,4	11,1%	-
Przychody związane z zarządzaniem DFE	2,3	3,0	4,2	0,7%	43,9%
Przychody finansowe	25,9	25,8	25,2	4,1%	-2,5%
Koszty całkowite PTE, w tym:	206,0	252,5	193,9	100,0%	-23,2%
Koszty akwizycji	16,4	15,6	15,5	8,0%	-0,5%
Koszty na rzecz ZUS i KDPW	6,8	7,0	7,0	3,6%	0,4%
Koszty bezpośrednie funkcjonowania PTE	78,4	71,4	69,9	36,0%	-2,1%
Koszty agenta transferowego	59,8	56,9	49,8	25,7%	-12,4%
Koszty wpłat na Fundusz Gwarancyjny	7,2	61,4	0,0	0,0%	-100,0%
Koszty marketingu i reklamy	1,7	1,2	1,0	0,5%	-15,2%
Wpłaty na rzecz organu nadzoru	7,1	8,0	8,6	4,5%	7,5%
Wynik techniczny na zarządzaniu funduszami emerytalnymi	240,7	236,7	383,7	-	62,1%
Wynik netto PTE	215,9	212,1	343,6	-	62,0%

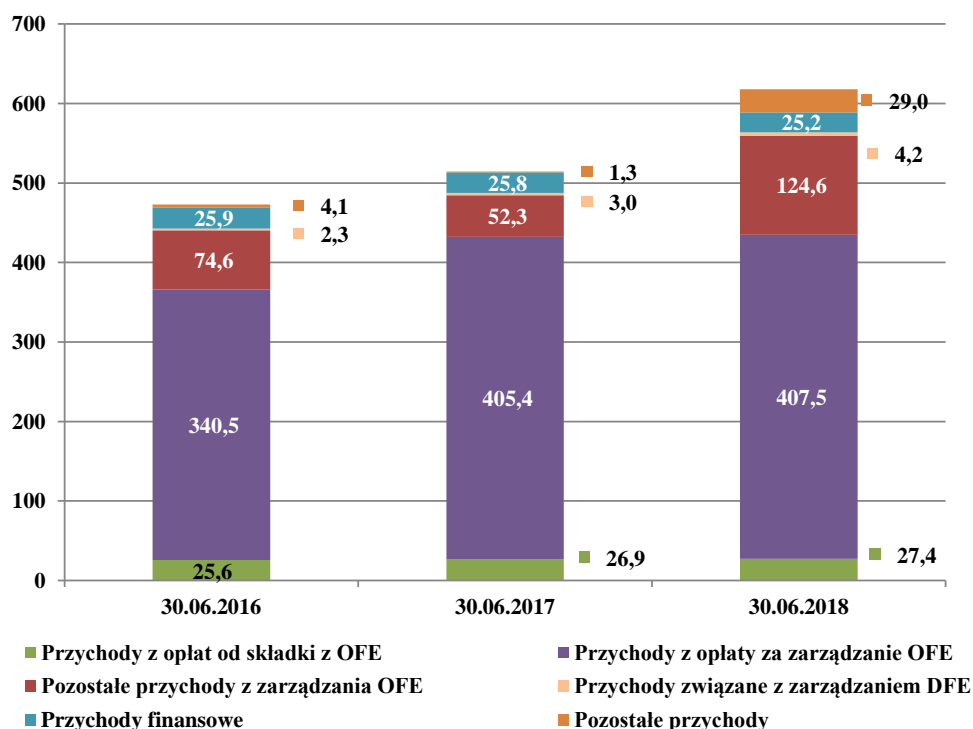
Źródło: PTE, obliczenia własne

Przychody z tytułu wykorzystania rachunku rezerwowego OFE (na rachunku tym gromadzone są środki z podziału rachunku premiowego) uzależnione są od stopy zwrotu uzyskanej przez OFE, wartości aktywów netto OFE, średniej ważonej stopy zwrotu wszystkich OFE oraz od tego, czy sześcioletnia stopa zwrotu OFE jest wyższa od wskaźnika inflacji za ten okres. W I połowie 2018 roku przychody te osiągnęły poziom 28,8 mln zł, co jest wielkością większą o 4,7% w stosunku do roku poprzedniego.

Przychody finansowe PTE w analizowanym okresie kształtowały się na poziomie 25,2 mln zł, co było wielkością mniejszą o 2,5% w stosunku do roku poprzedniego. Ze względu na znaczny udział inwestycji w papiery wartościowe emitowane przez Skarb Państwa oraz w depozyty w sumie bilansowej PTE, głównym źródłem przychodów finansowych były odsetki z tych lokat.

Przychody z tytułu zarządzania DFE nadal stanowią marginalny udział w przychodach całkowitych PTE. Na koniec I półrocza 2018 roku wartość tych przychodów wyniosła tylko 4,2 mln zł z udziałem wynoszącym 0,7% całkowitych przychodów.

Wykres 5. Przychody PTE (w mln zł)

Źródło: PTE, obliczenia własne

W I połowie 2018 roku wartość przychodów PTE z zarządzania OFE na jednego członka wyniosła 31,7 zł i była wyższa o 19,3% niż rok wcześniej. Od I połowy końca 2013 roku, czyli porównywalnego okresu przed wprowadzeniem zmian prawnych w lutym 2014 roku w funkcjonowaniu OFE, obniżających poziom przychodów PTE (przede wszystkim przekazanie części aktywów OFE do ZUS i domyślna alokacja dodatkowej składki emerytalnej do ZUS zamiast do OFE) wskaźnik ten spadł o 30,5 %.

Tabela 6. Przychody PTE z zarządzania OFE na 1 członka OFE* (w zł)

Okres	Wartość wskaźnika**	Zmiana (r/r)
I poł. 2016	23,76	-4,0%
I poł. 2017	26,61	12,0%
I poł. 2018	31,74	19,3%

*do wyliczenia wskaźnika przyjęto średnią liczbę członków OFE na koniec poszczególnych miesięcy okresu

**wskaźnik dla rynku wyliczono jako średnią ze wskaźników poszczególnych PTE

Źródło: PTE, ZUS, obliczenia własne

Średni przychód z tytułu opłaty za zarządzanie na 1 członka OFE wyniósł 23,6 zł. Przeciętny przychód z opłaty od składki na 1 członka OFE kształtował się na poziomie 1,5 zł.

Przeciętna stawka obciążenia aktywów netto OFE opłatą za zarządzanie w I połowie 2018 roku wyniosła 0,25%. Należy pamiętać, iż ta opłata jest naliczana według określonych w ustawie stawek w skali miesiąca, co oznacza stopniową kumulację wskaźnika i wzrost jego poziomu do maksymalnie 0,6% w skali roku.

Przeciętny przychód z opłaty od składki na członka wyniósł 1,5 zł, a z opłaty za zarządzanie 23,6 zł

Wskaźnik obciążenia członków OFE opłatami ponoszonymi na rzecz PTE wyniósł 0,29%

Łączne obciążenie członków otwartych funduszy emerytalnych opłatami ponoszonymi na rzecz PTE obrazuje wskaźnik skalkulowany jako iloraz sumy przychodów z opłat od składek, opłaty za zarządzanie aktywami i wynagrodzenia premiowego do średniej wartości aktywów netto OFE w danym okresie. Średnia wartość tego wskaźnika wynosiła w analizowanym okresie 0,29%.

Tabela 7. Struktura kosztów PTE

Kategoria kosztów	I poł. 2016		I poł. 2017		I poł. 2018	
	w mln zł	struktura	w mln zł	struktura	w mln zł	struktura
Koszty akwizycji OFE i DFE	16,4	8,0%	15,6	6,2%	15,5	8,0%
Koszty na rzecz ZUS i KDPW	6,8	3,3%	7,0	2,8%	7,0	3,6%
Koszty agenta transferowego OFE i DFE	59,8	29,0%	56,9	22,5%	49,8	25,7%
Koszty funkcjonowania PTE, w tym:	78,4	38,0%	71,4	28,3%	69,9	36,0%
<i>Koszty funkcjonowania PTE inne niż wynagrodzenia</i>	39,6	19,2%	35,9	14,2%	36,3	18,7%
<i>Koszty wynagrodzeń w PTE</i>	38,8	18,8%	35,5	14,1%	33,6	17,3%
Koszty wpłat na Fundusz Gwarancyjny	7,2	3,5%	61,4	24,3%	0,0	0,0%
Koszty marketingu i reklamy	1,7	0,8%	1,2	0,5%	1,0	0,5%
Pozostałe koszty	35,8	17,4%	39,1	15,5%	50,7	26,1%
SUMA KOSZTÓW	206,0	100,0%	252,5	100,0%	193,9	100,0%

Źródło: PTE, obliczenia własne

W strukturze kosztów PTE dominują koszty funkcjonowania PTE oraz koszty agenta transferowego

Najistotniejszą pozycję w zestawieniu kosztów PTE stanowią koszty funkcjonowania PTE w kwocie 69,9 mln zł (udział 36% w łącznych kosztach), na które składają się wynagrodzenia (33,6 mln zł) oraz pozostałe koszty, takie jak amortyzacja, koszty usług obcych czy materiałów i energii (łącznie 36,3 mln zł).

W I połowie 2018 roku inną istotną pozycją pośród kosztów PTE były koszty agenta transferowego, które wyniosły 49,8 mln zł i stanowiły 25,7% wszystkich kosztów. Począwszy od 2014 roku koszty te systematycznie się obniżają. Spadek tych kosztów, jaki nastąpił od I połowy 2014 roku do I połowy 2018 roku, wyniósł blisko 36%.

Łączne koszty akwizycji do OFE i DFE w I połowie 2018 roku wyniosły 15,5 mln zł. Część PTE w tej pozycji wykazuje nadal rozliczane w czasie nakłady na działalność akwizycyjną do OFE poniesione do końca 2011 roku. W I połowie 2018 roku PTE rozliczyły 14,1 mln zł nakładów poniesionych na działalność akwizycyjną do OFE. Koszty akwizycji do DFE wyniosły zaś 1,4 mln zł.

Pozostałe koszty stanowiące 26,1% łącznej sumy kosztów PTE to przede wszystkim obciążenia z tytułu tworzenia w OFE rachunku premiowego, które stanowią równowartość kwot przekazywanych co miesiąc przez fundusz na rzecz powszechnego towarzystwa emerytalnego.

Tabela 8. Koszty całkowite PTE na 1 członka OFE* (w zł)

Okres	Wartość wskaźnika**	Zmiana (r/r)
I połowa 2016	13,1	-8,3%
I połowa 2017	15,7	19,9%
I połowa 2018	11,9	-24,5%

*do wyliczenia wskaźnika przyjęto średnią liczbę członków OFE na koniec poszczególnych miesięcy

** wskaźnik dla rynku wyliczono jako średnią ze wskaźników poszczególnych PTE

Źródło: PTE, ZUS, obliczenia własne

Koszty całkowite PTE w przeliczeniu na 1 członka OFE spadły o 24,5% w porównaniu do analogicznego okresu roku poprzedniego i wyniosły 11,9 zł.

Analiza wskaźnikowa

Wszystkie powszechne towarzystwa emerytalne osiągnęły w I połowie 2018 roku dodatnią rentowność zarówno na poziomie działalności podstawowej, jak i na całej działalności. Średnia wartość wskaźnika rentowności na działalności podstawowej w tym okresie wyniosła 60,5%, a rentowności netto 78,7%.

W I połowie 2018 roku wskaźniki rentowności operacyjnej i rentowności netto wzrosły w większości powszechnych towarzystw w porównaniu do analogicznego okresu roku poprzedniego.

W I połowie 2018 roku średnie wartości wskaźników ROA i ROE wyniosły odpowiednio 14,1% i 16,3%, co oznacza wzrost w porównaniu do analogicznego okresu roku poprzedniego.

Analiza płynności powszechnych towarzystw emerytalnych na koniec czerwca 2018 roku wskazuje na wysoką zdolność PTE do regulowania swoich zobowiązań bieżących. Średnia wartość wskaźnika płynności bieżącej PTE wyniosła 11,2.

Na koniec czerwca 2018 roku przeciętny na rynku PTE wskaźnik zadłużenia wzrósł o 5,9 p. proc. Powodem tego wzrostu było zwiększenie zobowiązań krótkoterminowych w związku z podjętymi przez PTE decyzjami o wypłacie dywidendy, których data wypłaty została ustalona na okres po 30 czerwca 2018 r.

Na koniec czerwca 2018 roku wysokość kapitałów własnych we wszystkich powszechnych towarzystwach utrzymywała się powyżej poziomu minimalnego, wskazanego w art. 33 ust. 1 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych. Nadwyżka kapitałów własnych ponad minimalny wymagany kapitał własny we wszystkich PTE wyniosła łącznie 2,2 mld zł, co oznacza, że średnio w PTE kapitał własny był wyższy o prawie 199 mln zł niż wymagana przepisami prawa wartość.

Na koniec czerwca 2018 roku relacja sumy kapitałów własnych PTE i środków na Funduszu Gwarancyjnym do aktywów netto OFE wynosiła średnio 1,9%. Stosunek aktywów płynnych PTE i środków na Funduszu Gwarancyjnym do aktywów netto OFE wynosił średnio 1,8%.

Średnie koszty w przeliczeniu na 1 członka OFE wyniosły 11,9 zł

Średnia rentowność netto PTE w I połowie 2018 roku wyniosła blisko 79%

PTE posiadają wysoką zdolność do regulowania swoich bieżących zobowiązań

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1.	Kapitał podstawowy PTE według kraju siedziby akcjonariuszy na 30.06.2018 roku	6
Wykres 2.	Akcjonariat PTE wg kraju siedziby akcjonariuszy na 30.06.2018 roku	7
Wykres 3.	Struktura aktywów i pasywów PTE na dzień 30.06.2018 roku	8
Wykres 4.	Inwestycje PTE (w mln zł)	10
Wykres 6.	Przychody PTE (w mln zł)	17

SPIS TABEL

Tabela 1.	Udział inwestycji w aktywach PTE	10
Tabela 2.	Wybrane pozycje aktywów PTE (w mln zł)	11
Tabela 3.	Wybrane pozycje pasywów PTE (w mln zł)	12
Tabela 5.	Wskaźniki dotyczące dywidendy PTE	13
Tabela 7.	Wybrane pozycje rachunku zysków i strat PTE (w mln zł)	16
Tabela 8.	Przychody PTE z zarządzania OFE na 1 członka OFE* (w zł)	17
Tabela 10.	Struktura kosztów PTE	18
Tabela 11.	Koszty całkowite PTE na 1 członka OFE* (w zł)	19

URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO

Piękna20

00-549 Warszawa

tel. (+48 22) 262-50-00

fax (+48 22) 262-51-11

e-mail: knf@knf.gov.pl

www.knf.gov.pl